СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 305. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 31. грудня, 1929. VOL. XXXVII. No. 305. Jersey City, N. J., Tuesday, December 31, 1929. THREE CENTS.

ПРИБЕРЕЖНА СТОРОЖА ЗАБИЛА ТРОХ ПАЧКАРІВ АЛЬКОГОЛЮ

ПАЧКАРІ КОРИСТАЛИ З МРАКИ І ВТІКАЛИ. ПРИДЕРЖАНО ТРИ ПАЧКАРСЬКІ ЛОДКИ.

НЮПОРТ (Род Айленд), 30. грудня. — Прибережна сторожа, яка слідить головно за пачкарами алькоголічних напитків, зачула шум моторової лодки, а пустившися за нею, пізнала експресову лодку „Блек Дак", якої вживають до пачковання алькоголю.

Залога лодки не хотіла повинуватися приказам сторожі й станути. Тоді сторожа почала стріляти. Від куль машинового кріса згинуло трох членів залоги, а четвертого відвезли до шпиталю як тяжко раненого. На лодці було 500 скринь алькоголю.

Крім того придержано ще инші дві пачкарські лодки.

БУДУТЬ СТРІЛЯТИ.

ВАШИНГТОН, 30. грудня. — Ф. Дж. Билард, заступник адмірала й командант прибережної сторожі, коли його повідомили про стрілянину прибережної сторожі в Нюпорт, заявив, що відтепер не буде ніяких жартів. Кождий буде змушений повинуватися приказам сторожі, інакше буде наражений на стрілянину й евентуальну смерть. В инший спосіб годі дати собі раду з пачкарами.

НАСЕЛЕННЯ ЗРОСТАЄ.

НЮ ЙОРК, 30. грудня. — Краєве бюро для економічних дослідів подає, що число населення Злучених Держав виносило в 1928 році 119,306,000. За послідних 10 літ прибуло 14,000,000 людей.

БАТЛЄР ПРО ДЕМОКРАТІЮ.

ГОВОРИТЬ ПРО НОВУ АРИСТОКРАТІЮ, ЯКА ПОВИННА ВИЙТИ З ДЕМОКРАТІЇ.

НЮ ЙОРК, 30. грудня. — Д-р Никлас Батлєр, президент Колюмбійського університету, присвятив у своїм звіті доволі місця модерній демократії. Він каже, що демократія вимагає певних товариських гарних форм, доброго тону, гарної бесіди і вміння гарно вбиратися. Люде можуть у демократії підносити себе вгору, або падати вниз. Коли люде будуть себе знижати, то демократія скоро перейде в охльократію, яка є предтечею нової деспотії. Батлєр каже, що демократія, яку тепер бачимо на заході за океаном, має признаки охльократії, себто панування товпи. Знову демократія, яка не може видати з себе своєрідної аристократії, засуджена на смерть. Демократія, як казав Мацціні, це є поступ усіх через провід найкращих і наймудріших. Аристократія демократії, твердить Батлер, не приходить з роду, не є вона одідиченим привілеєм, але походить з шляхотного характеру, високої інтелігенції, великого знання і з ревности в службі народови.

ФОРД ПОБІЛЬШАЄ ФАБРИКИ.

ДІТРОЙТ, 30. грудня. — Едзель Форд подає, що надіється у найближчому році побільшення продукції, тому готовиться побільшити свої фабричні заведення, на що призначає суму $30,000,000.

ГОТУЮТЬСЯ ДО НАГІНКИ.

ВАШИНГТОН, 30 грудня. — Робляться приготовання до форсовання прогибіції на таку широку скалю, якої досі ще не пробовано.

ПРОГИБІЦІЯ Й ДОБРОБУТ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 30 грудня. — Самюел Кровдер доказує у „Лейдис Гом Джорнал", що національний маєток зростає з року на рік, відколи заведено прогибіцію. Він каже, що тепер гірші часи ніж були давніше, але фабрики розбудовуються і добробут підноситься. Все це, на його думку, треба завдячувати прогибіції.

ВЯЗНЯМ ПОЛЕКШАЄ.

НЮ ЙОРК, 30. грудня. — Останні бунти вязнів в Оборн і пороблені в звязку з тими бунтами доходження будуть мати той вплив, що ґовернор Рузвелт заявить у своїй новорічній бесіді, що мусить бути призначена більша сума на кращу поживу та на одяг для вязнів, як і на їхне приміщення.

КОНГРЕС І ФОРД НЕ ДБАЮТЬ ЗА СТАРИХ.

НЮ ЙОРК, 30. грудня. — „Ди Олд Ейдж Секюриті Гералд" за січень 1930 р. подає, що конгрес був би зробив далеко краще, колиб не звертав титулом податкових зворотів $160,000,000 тим, що можуть себе удержати і спекулюють на біржі, а дав їх старим і немічним, які не мають можности заробітку.

В тім самім числі згадують і за Форда й кажуть, що він особливо не терпить старих, бо його компанія найгірша з усіх, коли ходить о те, щоби старший чоловік міг дістати роботу.

БОЖЕВІЛЬНИЙ ВЧИНОК НАРКОТИКА.

МЕКСИКО СИТІ, 30 грудня. — Еміліо Еспіноза, кавалерист, накурився циґареток з наркотиками і не звертав уваги на приказ старшини. А коли його хотіли за це покарати, він убив карабіновими вистрілами дижурного офіцира, а потім капітана й капраля.

РІЗДВО НУЖДАРЯ.

ВЕРНОН (Тексас), 30 грудня. — Фармер Дж. Геґард, котрий ґаздував на винарендуваній землі, зійшов до такої нужди, що не мав на саме Різдво що дати дітям їсти. Коли діти полягали спати, а було їх пятеро, він постріляв їх у ліжку, а потім відобрав собі життя. Діти були сиротами, бо мати померла перед трома роками.

ПОЛЮВАТИМЕ В АФРИКАНСЬКИХ ПРАЛІСАХ.

Артур С. Верней, великий любитель ловецтва, вибрався з Ню Йорку в дорогу до Полудневої Африки, щоби з тамощних джунглів привезти до американських музеїв рідкі породи африканських звірів.

ПЛОДОВИТИЙ СУЛТАН.

Чоловіком, що мав найбільшу родину, був султан Марокка Муляв, який помер 1727 р. Він був батьком 888 дітей, мав 2,000 жінок, 83 братів і 124 сестри.

ПОСОЛ СТРІЛЯЄ ДО ПОЛІЦІЇ.

Дня 28. XI. у Книшині, недалеко Білостоку, посол „хлопського сторонництва" Адольф Савіцький скликав під голим небом селянське віче. Рівночасно скликав віче і його противник з „Пяста", посол Домінік Лось. Поліція, побоюючись, що між учасниками обидвох віч прийде до бійки, хотіла розігнати віче посла Савіцького. Тоді учасники віча кинулись на поліцію, а сам посол Савіцький почав стріляти до поліціянтів з револьвера. Стріляв також й учасник віча Домінік Коноґацький. Підчас тої стрілянини був ранений поліціянт Кудельський, Цементовський та Кузьмінський. Поліція, не бажаючи допустити до більшого проливу крови, залишила віче у спокою і вернула на стацію. Виявилось, що богато учасників віча було узброєних у револьвери, палиці, ножі та цеґли.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКОВОГО ПРИСУДУ ЧЕРЕЗ НАЙВИЩИЙ СУД.

Суд присяглих у Бережанах дня 22. червня 1929 р. засудив Василя Сенькова зі Слобідки за злочин вбивства Антона Гопоровського на кару смерти через повішення. В три дні після розправи правдивий винуватець убивства зізнав у суді, що Сеньків невинний. Найвищий Суд у Варшаві дня 9. грудня 1929, вирішуючи жалобу неважности Василя Сенькова, допустив з уряду взновлення карного процесу, скасував вирок смерти і наказав судові в Бережанах перевести проти Сенькова нову розправу. Сенькова боронив у Варшаві адв. д-р Михайло Західний з Бережан.

САМОВБИВСТВО БАНДИТА.

У Берліні напав бандит на директора банку Ліснера і прикладаючи йому револьвер до грудей, крикнув: Давай усі гроші з каси, або стріляю! Директор банку здобувся на холоднокровність і відповів: Стріляйте собі, як то вам справить приємність, але я грошей не дам! Бандит заскочений, завагався, чи стріляти чи втікати. Тоді один з урядовців ударив бандита по руці і вирвав йому з руки револьвер та почав кликати поліцію. Настрашений бандит вихопив з кишені другий револьвер і крикнувши: В такім разі я мушу сам себе застрілити! — скінчив життя самовбивством. Виявилось, що цей нещасний бандит не був фаховим злодієм, а звичайним робітником, якого нужда примусила перший раз у житті пуститись на шлях бандитизму, а невправність та брак досвіду у цій професії вже при першім випадку закінчилась для нього трагічно.

ПОШУКУЄМО 23 УКРАЇНЦІВ З $100.

—

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ., ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПИШЕ:

ТОЙ СВЯТКУВАВ ДОСТОЙНО ЦЬОГОРІЧНІ ВЕЛИЧНІ ЛИСТОПАДОВІ ДНІ, ХТО ЗЛОЖИВ ЖЕРТВУ ДЛЯ ЖИВИХ ЩЕ СВІДКІВ СВІТЛОЇ БУВАЛЬЩИНИ, ДЛЯ ТИХ ГЕРОЇВ-ІНВАЛІДІВ, КОТРІ КАЛІКАМИ СТАЛИ.

ТОМУ НЕ ПОВИННО БУТИ МІЖ НАМИ МІСЦЯ ДЛЯ ТАКОГО УКРАЇНЦЯ, КОТРИЙ НЕ ПРИЛОЖИВ БИ СВОЄЇ ЦЕГОЛКИ ДО БУДОВИ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, БОЖ ЦЕ ПАМЯТКА, ЯКУ СТАВЛЯТЬ АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ДЛЯ НАШИХ ГЕРОЇВ, ЧИ МОЖНА ВІДМОВИТИСЯ ВІД ЖЕРТВИ НА ТУ ВЕЛИЧНУ ЦІЛЬ?

НАШУ ЖЕРТВУ ВИСЛАЛИ МИ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE

P. O. Box 411, Philadelphia, Pa

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ НА РІДНИЙ КРАЙ.

Вунсакет, Р. Ай. о. В. А. Каськів $5 на Рідну Школу.

ВІДГОМІН СТРАЙКІВ.

Боротьба рільних робітників за поліпшення їх нужденної долі мала свій вислів у страйках, що в часі цьогорічних жнив охопили були цілу низку повітів Східної Галичини та деякі місцевости на Волині. Відгомін такого страйку був недавно перед присяглими львівського трибуналу. На лаві обвинувачених засіло 15 молодих робітників зі села Звенигорода у Бобреччині — посуджених за заколот публичного спокою та за недозволені демонстрації. По розправі, яка тривала два дні, т. є 9. і 10. грудня, трибунал видав присуд, на основі котрого Андрія Панчишяка, Семена ...жовського та Івана Миколова засуджено по 2 місяці тюрми. Прочих обвинувачених, т. є: Онуфрія Шкварка, Степана Гураля, Осипа Ромціва, Ф. Бавровича, К. Бавровича, Миколу Козака, Миколу Олійника, Петра Милявського, Ми... Ґулу, Івана Олексіва, Андрія Влаха і Дмитра Кіцару звільнено від вини і кари. Додати належить, що майже всі обвинувачені пробули пів року у слідчій вязниці.

ПОВІСИЛИ ПОСЛА.

У південній Америці повішено Тому Кальтенекера за участь у бандитськім нападі на поїзд. Повішений бандит був колись послом до німецького парляменту, вибраний у Баварії, після чого виїхав до Америки, де нужда приневолила його ратуватись бандитизмом від голодової смерти.

ТЕРОР В СРСР.

Орган Керенського „Пригнічена Росія" повідомляє, що в жовтні 1929 р. у СРСР розстріляно 348 осіб, у вересні 206 осіб, а крім того розстріляно потайки богато осіб, про які радянський уряд не подає явних відомостей, ані статистики.

ВИКРИТТЯ ШАЙКИ ПАЧКАРІВ.

Виленська поліція впала на слід величезної шайки пачкарів, яка займалася контрабандою з Литви до Польщі і навпаки. Банда складалася з купців, промисловців і митних урядників. Переведено 49 ревізій. Провідники в числі 9 осіб дісталися до арештів. Чимало пачкарів втікло за кордон. Між ними втік митний урядник Сенкевич, який мав провідну ролю в банді. Польська держава втратила завдяки банді й її „діяльности" 10 міліонів золотих.

МИЛОСЕРДНИЙ ЗЛОДІЙ.

Цікавого злодюгу арештовано в Ріо де Жанейро (Бразилія). Йому на імя Тіто Фелікс. Він слідив у місті, де хто помер. І коли вже похоронний похід відходив з дому на цвинтар, він приходив до зажуреної родини, щоб зложити їй свої глибокі співчуття. В імени якоїсь фірми складав свої співчуття і плакав злодюга з плачучими. Користав з замішання, крав з дому деякі річи, опісля продавав і жив собі вигідно в готелі. Та поліція зловила милосердного злодюгу.

САМОВБИВСТВО СЕМИНАРІЙНОГО УЧНЯ.

У Львові застрілився 19-літній учень IV. року вчительської семинарії, Володимир Біда, син залізничого контрольора, замешкалого при вул. Кордецького 49. Біда прийшов до свого товариша Мих. Кініка при вул. Личаківській ч. 54. Потім прийшов ще один товариш. Біда грав на ґітарі, товариш танцював. Нараз Біда незамітно виняв з кишені револьвер і вистрілив собі в груди. Прикликаному лікареві вже не вдалося врятувати Біди. Пок. Біда був братом Романа Біди, який сидить у вязниці в звязи з замахом на Східні Торги. Кажуть, що Володимир Біда застрілився тому, що його батько загрозив йому, що коли принесе лихе свідоцтво, не потребує приходити до дому. Поліція веде слідство.

ФАЛЬШІВНИКИ ВАЛЮТИ.

„Берлінер Тагеблят" подає з Бохума, що тамошня поліція відкрила велику організацію фальшівників німецької валюти. Арештовано дотепер 20 осіб, між ними інжиніра Енґельгардта та купця Вальбреля, які вже раніш були карані за фальшування грошей. У домі Вальбреля найдено машину до підроблювання грошей, а саме 20-маркових банкнотів. Ці банкноти були поширені по всіх містах над Реном, особливо в Порурі.

ПОДОРОЖ ТОМАСА МАННА.

Лавреат Нобля, німецький письменник Томас Манн, вибрався в подорож здовж Рейном і перебуваючи короткий час у Кельні, на літературнім вечорі прочитав уривок найновішої своєї повісти „Йосиф та його браття". Приїзд Томаса Манна був для населення Кельну правдивою сензацією і публика, присутна на літературнім вечорі, улаштувала лавреатові Нобля велику овацію. Його закинено цілими горами квітів. З Кельну виїжджає Томас Манн до Норвегії та Швеції.

РІШУЧА БОРОТЬБА КОМУНІСТІВ З СЕЛЯНСТВОМ

СТАЛІН КАЖЕ, ЩО БІЛЬШЕ НЕ ПОТРІБНО ЗАМОЖНЬОГО СЕЛЯНСТВА. МІСТО МАЄ ЗМУСИТИ СЕЛЯНСТВО ПРИНЯТИ КОМУНІСТИЧНУ ПРОГРАМУ СОЦІЯЛІЗАЦІЇ.

МОСКВА (СССР), 30 грудня. — Сталін заявив, що тепер наступив кінець новій економічній політиці (НЕПУ), яка була заведена Леніном лише тимчасово. Тому, що ця політика стоїть на перешкоді впровадженню соціялізму, її тепер залишено.

Далі він заявив, що покладає великі надії на колективні господарства й що він певний, що селянство нарешті зрозуміє користь їх і відмовиться від індивідуального способу господарювання. Він говорить, що не слід думати, що село автоматично за містом перейде до соціялізму. Ні, місто повинно примусити село до цього, а тому боротьба між містом і селом буде тривати далі.

Нарешті Сталін говорить, що тепер у Росії не потрібно заможнього селянства, бо його замінять колективні господарства. Він сподівається, що в наступному році колективні господарства дадуть 12,000,000 тон збіжжа.

ВИСИЛАЮТЬ НА СИБІР.

БОРОТЬБА МОСКВИ З УКРАЇНСТВОМ ПРИБИРАЄ ШИРШІ РОЗМІРИ.

РИҐА (Латвія), 30. грудня. — Тут одержано відомости з Харкова, що боротьба з українським націоналізмом прибирає щораз ширші розміри. Після масових арештів української інтеліґенції, селянства та вчених тепер арештовано ґрупу Українців, членів комуністичної партії. Їх обвинувачують у сепаратизмі та поширюванню українського націоналізму.

Всіх арештованих комуністів-Українців висилають на заслання в Туруханський край.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ КАБІНЕТ.

ВАРШАВА (Польща), 30. грудня. — Президент Мосціцький затвердив новий кабінет міністрів на чолі з Бартлем. Пілсудський лишився на становищу військового міністра, а також лишився міністром праці полковник Прістор, який є одним з лідерів парляментарної ґрупи „полковників".

Крім Бартля в складі правительства є чотири нових міністри, до яких соймова опозиція ставиться прихильно. Між новими міністрами є бувший волинський воєвода Юзефський, Дудкевич, Матакевич і Десневський. Присутність у кабінеті Бартля Прістора може скоро викликати новий конфлікт між правительством і соймом.

ЗА САМОСТІЙНІСТЬ ІНДІЇ.

ЛАГОР (Індія), 30. грудня. — Всеіндуський конґрес ухвалив резолюцію, котра закликає населення до боротьби за незалежність Індії. Резолюція відкидає можливість створення з Індії домінії й закликає населення до бойкоту центрального й місцевих самоврядовань в Індії, до неплачення податків та инших повинностей, наложених на Індію Великою Британією.

Конґрес висловився проти посилки індуської делеґації до Лондону для переговорів з анґлійським правительством у справі заведення нових реформ в Індії. Резолюцію конґресу привітав 30,000 натовп народу криками „Хай живе революція".

ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ.

ПАРИЖ (Франція), 30. грудня. — Парлямент ухвалив закон про зменшення на 1930 рік податків у висоті 1,500,000,000 франків ($60,000,000). Податки будуть зменшені на персональні прибутки, на предмети роскоші та на предмети масового споживання.

ВІДСТАЛІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДИПЛЬОМАТІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія), 30. грудня. — Ґазета „Лондон Таймс" присвячує довшу статтю американській дипльоматії. Ґазета говорить, що американська дипльоматія лише підчас війни та короткий час по війні була на висоті свого завдання. Але тепер вона знову вернулася до свого попереднього стану, мало відповідаючого важному її завданню.

Серед американських дипльоматів можна знайти багато людей, які зовсім до цієї служби не надаються й не мають відповідної підготовки. Спосіб, яким користується Америка у виборі своїх дипльоматів, виключає бажання молодих людей присвячувати себе спеціяльно дипльоматичній службі. Крім того мала оплата праці в дипльоматичному корпусі відштовхує людей з ініціятивою, людей з гарними здібностями, які в приватному бизнесі роблять собі гарну кареру. Тому американська дипльоматія не стоїть на висоті свого покликання.

СТРАЙК ФАРМЕРСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

ПРАГА (Чехословаччина), 30. грудня. — На 1 січня оголошено початок страйку фармерських робітників. Причиною страйку було те, що землевласники рішили зменшити платню робітникам на 15%, мотивуючи це тим, що ціни на сільськогосподарські продукти впали на 50%.

Лідер німецької аґрарної партії, д-р Спіна, закликає сільських господарів бойкотувати індустріяльні вироби, поки уряд не збільшить митних податків на збіжжа, яке привозиться ізза кордону до Чехословаччини.

КОНФЛІКТ МІЖ ЯПОНІЄЮ Й КИТАЄМ.

ТОКІО (Японія), 30. грудня. — Коли Китай не змінить свого рішення не приймати у себе Обату, нового японського посла до Китаю, може прийти до дипльоматичного розриву між Китаєм і Японією. Обата вже був послом у Китаю, коли Японія предявила Китаєви тяжкі умови в справі забезпечення японських інтересів у Китаю.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„БЛУДНІ СИНИ".

На сторінках часопису „Американско-Русский Вестнік", органу „Соединенія", допомогової організації Закарпатських Українців, ведеться завзята дискусія на тему, як називати по англійськи Українців: „Rusin" чи „Russian".

З дискусії видно, що між нашими закарпатськими братами повстали два табори. Один, який обстає при назві „Русін", а не погоджується з утотожнюванням Закарпатських Українців з Росіянами і „русскими", а другий напрям є наскрізь російський, який пропагує единство „русского" народа. „Русский" в особі о. Михаїла М. Ставровського називає сторонників назви „Русін" людьми „слабоумія" і „блудними синами". Як москвофіл чистої крови і чистої крови раб, радить бідним Закарпатським Українцям вирішити свою національну приналежність так, щоби відразу світ про них заговорив і їх пізнав, себто признати себе „русскими" і причислити себе до готової вже „великої й славної на увесь світ русской культури". Лік цей нам не новий. Прецінь галицькі москвофіли, коли бачили нашу слабість під Польщею й за Австрії, радили нашому народови рівнож ніщо инше, а тільки зітхати до Москви і Петербурга й звідтам надіятися помочі й ратунку, як „русскі" від „русских". Лікування, як бачимо, просте й ясне й поплатне для всяких ренеґатів і бездушних рабів, для котрих істнує тільки миска сочевиці й блеск — пана.

З тоїсамої ґазети можна ще пізнати, що навіть серед Закарпатських Українців тут в Америці пробивається ще одна струя — українська. Та струя найслабша. Там на рідній землі, на Закарпаттю, вона найсильніша. Мимо мадяронського духовенства, національної несвідомости широких мас, москвофільської пропаґанди й переслідувань з боку чеської влади, українство на так дорогій нам Закарпатській Україні набирає щораз більшої сили, бо горнеться до нього молодь — наша будучність. Та молодь навязує вже тісні звязки з галицькою молоддю, вже одні других відвідують, вже леди пролομані. Тут в Америці москвофільська гнилизна далі затроює народній орґанізм. Розсадником тої гнилі являється духовенство й часописи. Замісць бути піонірами відродження Закарпатських Українців в Америці, замісць пропаґувати единство одного українського народа й Одної Соборної України, вони є заборолом заскорузлости, рабства й національного ренеґатства. Називають одні других „блудними синами", а чуючи в себе запах гнилі, кричать: „Най чиститься воздух". Не хочуть одначе розуміти, що чистий воздух може бути тільки — український.

КІНЕЦЬ ЩЕ ОДНОЇ КОМЕДІЇ З МОСКОВСЬКО-УКРАЇНСЬКИМ БРАТАННЯМ

В свій час громадська і політична думка української еміґрації в Европі та Америці уділяла досить уваги так званій „Лізі Нового Сходу". Як відомо, М. Шаповал та Н. Григоріїв, ініціятори „Ліґи", твердо і непохитно захищали доцільність її істування ніби як одного з необхідних шляхів у боротьбі за визволення України. Можливо, і в декого з Українців насувалася думка: а справді, коли серед Росіян найдеться політична ґрупа, що щиро й недвозначно стане на захист справи української незалежности, розуміючи життєву неминучість її при нинішньому стані українських політичних сил, то це буде лише на користь нашої справи. Такі міркування могли повстати, хоч звичайно бракувало арґументів для їхнього підтвердження. Час розвіяв всякі ілюзії. Тепер можна вже говорити про ту „Ліґу", **що була**, бо тепер, коли не формально, то фактично „Ліґа" це вже вивіска зачиненої крамниці.

Чомуж такий кінець?

На нашу думку, причини кінця „Ліґи" треба шукати і в засобах самої „Ліґи" і в дотеперішній її роботі і нарешті в самих складниках „Ліґи".

Загалови українському до останнього часу звичайно не було відомо про відношення до „Ліґи" самих українських соціялістів-революціонерів, поза особами Шаповала й Григоріїва. Тепер уже, після того як М. Шаповал і Н. Григоріїв лишилися поза головною частиною партії есерів (в наслідок чергового конфлікту в травні-червні біжучого року) виявилося, що відношення і самих есерів не було прихильне до „Ліґи". Більшість орґанізації есерів була рішуче проти участи в „Лізі". Доказом цього великі суперечки і в празькій і в подебрадській орґанізаціях і припинення їх лише після заяви учасників в „Лізі" (Шаповала й Григоріїва), що їхня участь є персональна і не вяже партійної орґанізації. Не кажемо вже про ґрупу Паливоди та Богацького, яка своє різко неґативне відношення до „Ліґи" і її ініціятора М. Шаповала заявила в українській галицькій пресі.

Українське громадянство в більшости своїй ставилося неґативно до „Ліґи" з чистої інтуїції. Українське громадянство в свойому ворожому ставленню до „Ліґи" часто спиралося на старому народньому твердженні: „Москва сльозам не вірить". Тепер не варто вже аналізувати ані засад, ані програми „Ліґи". Але тоді — детальне обзнайомлення з ними — давалоб противникам „Ліґи" ґрунтовний матеріял для цілковитого знищення теоретичних побудувань М. Шаповала. Бо практично програма „Ліґи" встановляє певні ділянки народньо-господарського життя України, які могли бути кориґовані „Ліґою", себто недвозначно стверджує порушення суверенности українських прав. Сама історія складання програми, за яку серед самої „Ліґи" були значні непорозуміння, стверджує наміри Росіян. Перші проєкти програми, випрацьовані ними, далеко розходилися з останньою редакцією, випрацьованою М. Шаповалом, і то в тій частині, яка й тепер не є приємливою, взагалі, для Українців. Факт боротьби Росіян за свою першу редакцію стверджує безумовно неясність і маскованість їх поглядів про ширину прав народів бувшої царської Росії, зокрема Українців.

Спосіб орґанізації „Ліґи" рівнож давав значні сумніви щодо щирости окремих її складачів. Коли би „Ліґу" було зорґанізовано для боротьби за права бувших народів Росії і російська частина „Ліґи" була систематично й послідовно переводила цю програму в життя бодай у своїй пресі, це давалоб Українцям підставу до твердження про безповоротні здвиги в певній частині російських громадських сил. Міжтим деклярування прав народів бувшої Росії, шляхи, методи й засоби боротьби за ці права — займають в програмі „Ліґи" зовсім мало місця. Зате розмірно богато місця забирає справа уреґульовання майбутніх відносин у сфері народнього господарства. І сеї якраз частини Українці не можуть приняти.

Вже цей метод побудови програми „Ліґи" й боротьба за її редакцію — для безстороннього глядача давав підставу твердити, що певні складники „Ліґи" придавали найголовнішу вагу цьому моментові. Коли М. Шаповал і Н. Григоріїв знаходити велике позитивне значіння „Ліґи" вже в тому факті, що певна політична ґрупа Росіян заявляти буде себе прихильником української самостійности, то при цьому забували про те, що навпаки, відповідна російська ґрупа позитивне значіння „Ліґи" бачила якраз у тому, що політичні українські, білоруські та інші ґрупи (здавалося на той час незалежницькі) — заявляють про можливість координації певних народніх господарських ділянок на терені Росії. Після цього легко вирішити, хто досягав успіху: чи російська ґрупа соціялістів-революціонерів, чи Українці, Білорусини й Вірмене, що приступили до „Ліґи". Звичайно, що не останні, себто не М. Шаповал і Н. Григоріїв, а В. Чернов і д-р В. Гуревич. Величезна частина української еміґрації зробила такий висновок. Такий висновок випробився й у більшости партії есерів.

Цікаво відмітити, що навіть комуністи якраз так розуміли значіння „Ліґи". Беседовський, заступник представника комуністичної влади у Франції, що, як відомо, недавно зрікся своїх функцій і перейшов на становище еміґранта, заявив виразно в одній ґазетній розмові, що комуністичні круги бачили у виступах панів Шаповала й Григоріїва в „Лізі" підтвердження для комуністичного становища проти української самостійности.

Зрештою, з програми „Ліґи" ще не виходило, що навіть її зачинщики будуть в майбутньому поступати після сеї програми. І справді, досить переглянути всі числа „Революційної Росії", органу тої ґрупи російських есерів, що приступила до „Ліґи", — всі числа від часу заснования „Ліґи" до останнього, щоби переконатися, що здавалося визнані ґрупою права національностей бувшої Росії, зокрема Українців, далеко не зжилися з старою психікою. Більше того, часто приходиться зустрічати навіть в самій термінольоґії недопустиму практику, що свідчить про старі пляни Москалів, про відсутність тих змін, які так святочно ніби були деклярованi „Ліґою". Впрочім діяльність „Ліґи", в якій помічався брак поширення своєї бази і впливів, обмежилася виданням двох чисел „Вістника Ліґи", кількома викладами в Празі та небогатьома засіданнями. Ця діяльність зовсім пройшлаб непомітно, коли би сама українська та почасти й російська преса не роздула питомої ваги „Ліґи", її справжньої політичної вартости і не уділилаб їй уваги на своїх сторінках. Взагалі „Лізі" особливо в перших часах її істновання присвячувано абсолютно більше уваги, ніж її громадсько-політична вартість на се заслугувала. З бігом часу навіть ініціятор „Ліґи", М. Шаповал, перестав бувати на її засіданнях і не давав уже матеріялу до другого числа „Вістника Ліґи". Учасники „Ліґи" надіялися ще якийсь час, що їм пощастить роздобути значні кошти на роботу і що цим „Ліґа" зміцніє. Але таке підсилення роботи булоби штучним і звичайно „Ліґа" скорше чи пізніше докотиласяб до свого кінця. Що до такого кінця „Ліґа" прийде, давав підстави передбачувати сам характер учасників „Ліґи" і в першу чергу українських — М. Шаповала й Н. Григоріїва. Ці ініціятори починали все з широчезних плянів дивовижного захоплення та майже безподібною упертістю. Відтак вони всяку громадську роботу зводили на вузькі закутки. Зараз починалася повна зневіра. Не було бодай якогось систематичного прояву волі. Приходила повна незацікавленість до ще так недавно „знаменитої" справи. Такі ціхи проявили вони в усіх розпочатих ними справах: „Академії", „Педаґоґічному Інституті", „Ґімназії", „Селянській Спілці", „Громадському Комітеті", „Союзі Українських Громадських Орґанізацій в Чс. Р.", Видавництві „Вільна Спілка", у „Новій Україні", „Суспільстві", „Робітничому Союзі", „Революційно-демократичному Союзі"; нарешті й у закордонній орґанізації есерів. Лишилися й живуть конструктивно лише ті, що від них відійшли: „Академія", „Педаґоґічний Інститут", „Ґімназія", „Український Комітет", „Робітничий Союз". Про инші можна вже сказати, як і про „Ліґу": „після них"; а ті, що ще лишилися біля них і тепер стоять уже перед кінцем: „Соціольоґічний Інститут", який існує тільки на папері, і „Робітничий Університет" — колись пиха деяких українських кругів в Америці, нині зовсім провалився і помер.

Не диво, що такий саме кінець спіткав і „Ліґу". Навіть недавні ще приятелі М. Шаповала і Н. Григоріїва вповні переконалися в неминучости такого кінця для всіх культурних і громадсько-політичних побудовань них діячів.

Отже „Ліґа Нового Сходу" вмерла не розцвівши. Може хтось ще дасть їй якесь штучне підшкірне встрикування і може вона ще на короткий час проявить щось ніби життя. Але не надовго. Холод української громадянсько-політичної опінії неминуче її доконає.

Г. К.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДІТИ ДОПОМОЖУТЬ.

Читаю в нашій „Свободі" раз-у-раз ріжні заклики до збірок на ріжні добрі цілі. От недавно був поклик до допомоги нашим студентам, котрі голодують в Чехії і не мають змоги кінчити студій. Таких покликів богато, але мало людей, котрі звертали би на них увагу.

Приходить Різдво. Час, коли треба би подумати за тих нещасних, котрі не засядуть до стола до Святої Вечері. Треба подумати нам за Рідний Край, бо він у нужді. І треба дати якусь жертву. Богато відмовиться від неї, але богато буде таких, що дадуть, як давали давними літами.

Звертаюся до тих, що не думають жертвувати. Хай вони запитаються своїх власних дітей, котрим думають купувати ріжні забавки в формі святочних дарунків. Хай вони тим дітям розповідять, що там у краю жиють діти, що не мають теплої хати, ані теплого одіння, ні теплої страви. І хай їх спитають, чи краще післати кілька центів тим бідним дітям, чи купити забавку, яка попсується ще того вечора, коли її куплено, як то часто буває.

Я певний, що діти дадуть таку відповідь, що наші сироти в краю аж заплачуть з радости.

Петро С. Петрович,
Нюарк, Н. Дж.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Всім, що подають подрібні рахунки приходів і розходів з концертів, віч, балів, і т. д., подаємо, що того містити в дописах не будемо, бо це забирає цілком непотрібно богато місця. Будемо подавати тільки загальні суми приходів і розходів.

Бейон, Н. Дж., Комітет Листопадового Свята. — Посвідка не могла бути в свій час вислана, бо не подано імени висилаючого ні в листі ні на коверті. Збірку вже проголошено.

Г. П., Ансонія, Конн. — Що така назва там існує, то в тому богато й ми винуваті. Бо беріть тільки Закарпатських Українців, побаламучених мадяронськими священиками. Вони ненавидять українське імя. Вони перші підняли би протест, колиб там мали завести українську назву.

П. Я., Клівленд, О. — Не викликуйте імен, бо це не поплатне. Хто має зложити, той зложить і без викликання. А так, як зачнуть всі викликати, то шкода місця в ґазеті на імена, з яких пожитку не буде. Ваша жертва буде у своїм часі проголошена. Ждіть на чергу.

Член Союза. — Так, треба ждати на проголошення місяць, а то й довше. Дуже булоби сумно, колиб навіть за листопад зібрано так мало жертв, що їх можна би помістити за один чи два тижні. Тому потерпіть, а побачите себе, свою збірку і свою громаду вже незабаром у „Свободі".

Нересторога, Дітройт, Мищ. — „Апостол" є слово грецького походження. Означає: післанець.

Справлення. — Між жертводавцями членів Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252 У. Н. С. в Шикаґо, котрі зложили на інвалідів, має бути ще: Дмитро Красноженний.

П. Задума.

ЗА ЧУЖИХ.

Цілував землю. А сльози, як горох, скочувалися по лици. Взяв пару грудок в хустинку і поклав за пазуху. Мов талізман дорогий привязав до шиї шнурочком. Щоби по сконі припорошили очі рідною землицею... Притиснув грудку землі до сухих ребер...

Вийшов на дорогу каменисту. За ним два Мадяре з карабінами готовились до стрілу...

На подвірю, коло воріт, стояла його жінка. Не плакала... бо сліз не стало. Лиш у грудях гей камінь важкий давив і стискав роздерте серце. Хустка з голови зсунулась, а вітер розтібував довге чорне волосся, що вилось кругом голови. Біла, біла, як крейда, стояла мов камінь придорожний. Лиш очима водила то за своїм Дмитром, що ішов поруч таких самих „зрадників", як він, то на посинілого кума Івана, що гойдався на вербі. І ворохнулася думка.

— Куди?... Куди женуть її одиноку оборону? Щоб десь там повісити?

Щоб чужі плювали в лице та вчили дітей тикати пальцями: „Ось зрадник!"?...

Піднявся страшний бунт в її серці. Мов божевільна побігла. Куди? — питає вітер осики.

— За зрадниками... — шепче листе...

Дігнала... Ізила Мадяра за мантлю і показує рукою на вербу і на свого чоловіка... Спинився похід. А вона не може виговорити слова, лише рукою обняла чоловіка, а другою вказує на вербу...

Не розуміють Мадяре, чого вона хоче. Лиш повішений Іван вколов їх совість. Від верби відвертають очі... Копають нещасну подругу ногами... Виривають зрадника і відходять поспішно.

З болю встає на коліна, знімає руки в сторону „вірних" і кричить слабим голосом. „От тут — тут повіште його — не женіть на чужину... Най сама своїми руками завішу; затягну шнуром шию, коли вже так бажаєте його смерти. Не женіть так далеко-далеко світами на посміх та на глум чужинців. Най сама своїми руками вигребу яму глибоку і поховаю, деб ви не сказали... Хочби і на задрінку... Лише не женіть на чужину... Най знаю показати синови, де могила батька. Най хоч могила буде укоєнням мого безталання"...

Не чують... Голос губиться в далекім просторі, а відповіди нема.

— Гей, прокляті, за що ви взяли його, за що?... Хібаж він, безборонний, міг ворогови заборонити напитися води? Гей ви, чи чуєте?... Таж він невинний... невинний...

Голос нещасної стихав, стихав — аж зовсім занімів. Як скошена трава лежала посеред дороги...

Коли прокинулась, то зрадників не видно було, лиш зорі мерехтіли де-не-де на небі. Дрожали, мов лист на осиці.

Темна тінь від Іванового трупа перебігала по дорозі. Між небом і землею лишивсь Іван. З рідної землі відірвали — до неба не пустили, бо зрадник...

Наближилася до свого кума... Ще вчера балакав свобідно, жалувався, що від сина з війни нема вістки. Не віщував лиха.

— Іване! Куме! Таж і ти нічого не винен. Москаль списав твою спину нагаєм і казав провадити себе до війта... І за се тобі смерть? Таж і Москаль був би, в разі відмови, життя відібрав... Ох! нещасні ми, нещасні...

Потягла за конець шнура і мертве тіло впало на дорогу.

За малу хвилю вернула з джаґаном і рискалем. З цілої сили почала сікти землю недалеко трупа. Рискалем викидає глину довкола ями.

Бе тверду землю гострим знаряддям, а їй здається, що довбає свою грудь закамянілу. Чим більшу довбала яму, тим видавалось їй, що добирається до серця свого.

Буде досить — думала, а рівночасно чула, як тає ледова брила коло її серця.

Чула, як щось тепле сунеться до горла. Тисне її — не дає дихати. І вона захлипала, щоб не вдушитись.

І тягла свого кума в яму — покропила слізми. Наче свяченою водою. Висипала високу могилу. А втома положила її зверха на могилі. Заснула...

Чарівний сон повів її горами, лісами, поміж чужі оселі та міста — туди, де Українська Голгота — Талерґоф...

— — — — — — — — —

Далеко десь на горах Альпах кипить завзятий лютий бій.

Валяться гори камінні лявінами від куль.

Тупіють уха.

Не чути нічого, лиш гуркіт одностайний.

„Cauriol"...

Ідуть до наступу стрільці — тирольські „Ляндесшуци". Між ними наші Верховинці — Тирольці Сходу.

За цісаря... за державу...

Лютиться воріг... Десь за горою грає батерія ворога. Кидає кулі на привіт. А десятки скорострілів шукають точки опертя на стрілецьких грудях.

З гори летить тяжким валом лявіна камінна. Перша тамується. На живих грудях і кістках Тирольців Сходу. Летить друга, третя, четверта...

Трухліють офіцири. Нема кому вже тамувати?...

— Хто перший вийде на гору, тому даю свою медалю золоту — кричить майор.

— Вперед! Вперед за цісаря і батьківщину! І повзе вуж, розірваний на части.

Вперед на гору!

На горі крик роспуки. Короткий, смертний. Там бій завзятий, безпощадний...

А на переді... „Тиролець Сходу", Іванів син...

— — — — — — — — —

Сниться йому.

Він на варті на горі Сайнов. До нього підходить його товариш, якого на куски рознесла вчора ґраната.

— Гей ти, хлопче, чи знаєш, що завтра за день на Україні?...

— Звідки би мені знати, товаришу? Таж я забув навіть рахубу днів та їх назву.

— Ану, пригадай собі. Бачиш — зима. Хібаж ти не знаєш, які найкращі свята в нас в зимі?...

— Невжеж... Різдво?...

— Так, так, мій друже! Сьогодня навечерє. А завтра Різдво Неньки України... Поглянь угору. Бачиш ті ясні облича? З усіх сторін там мученики Неньки України. Що кров пролляли — життя віддали... Там і твій батько межи ними... Кріпись! Бо завтра день великий настає...

— — — — — — — — —

В лівій медаля. Не золота, а мідяна. За „Кавріоль" заслуга. Дарунок цісаря...

А в правій лист. Від жінки Дмитра Захаркового: „І пишу тобі, що ті Мадяри стратили тата твого на вербі, що просто нас. Під тов вербов я его поховала. А мого взяли также тогди. Кажуть сидить десь в Талерґофі"...

Застигла кров і руки впали... Якийсь простір сірий, безмежний роскинув тьмаву сіть поперед очи...

Забряжчіла медаля по камінях. Стряслася земля — заколисалась, наче зжахнулась тої вістки...

Звалився з ніг „Тиролець Сходу".

— — — — — — — — —

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ще про віндоклінерів.

„Таваріщ" Фельдман у „Щоденних Вістях" домагається, щоби „Свобода" дала відповідь на його закиди нашому льокалеви. „А коли чорносотенна „Свобода", — говорить Фельдман, — не дасть відповіді, то докаже, що фанатик Фельдман прав".

Відповідь може бути дуже коротка, що у Вас, товаришу, нема ніде ні виправдання в тих закидах, які ми Вам порobили, ні висвітлення справи. Перше, для нас не цікаво, чи наш льокаль міститься на шестій вулиці в „чорносотенним домі", чи ні. Колиб Ви вичистили добре третю вулицю, то ми готові негайно знову зальокуватися туди, бо лише Ваш фанатизм змусив нас вийти звідти та оселитися на шестій вулиці, бо ми мусіли ратувати нашу організацію від остаточного розкладу та загибелі.

Знову нам також не цікаві Ваші відносини до Американської Федерації Праці, бо ми знаємо, що Ви ще нічого не зорганізували, а навпаки: розбивали. Ставши кореспондентом „Щоденних Вістей", Фельдман чекає, що прийде час, коли члени нашої юнії, члени льокалю ч. 2, знаємо, до своїх урядників та покличуть нових.

Нам також не цікаво, чи повикидають теперішніх урядників, чи ні, бо ми певні тепер, що ні сам Фельдман, ні вся його компанія вже не будуть більше мати нагоди політикувати в нашім юнійнім льокалю за робітничі гроші. Ми, члени льокалю ч. 2, знаємо до чого Ви довели нашу організацію. Ви знищили її й знищили нашу касу. Ми маємо запитати вас, де поділися бонди, що кождий член купив за 25 долярів? Деж ті текси й чому ви не даєте справоздання про наші робітничі гроші? Тепер ви жалкуєте наших членів, а вони добре знають, хто їх довів до теперішнього лиха й за чиї гріхи вони покутують.

Нам цікаво знати, де поділися ті 4,000 долярів, які ви вибрали з банку? Ви, пролетарі, скажіть чесно, до кого ці гроші належать? А тепер, коли Крат поїде до Краю, то напевно не за членські гроші. Не так, як ви платили собі ренти в 1927 році. Це робили ви, панове комуністи, для себе, а рядовикам, членам юнії, давали лісти на збирання грошей для вас.

Тепер у нас в організації кожен може ставити свої питання й все розбирається прилюдно та все робиться на користь організації. Не так тепер є, як ділялося за вашого режіму, коли ви за наші гроші банди організовували, щоби не дати нікому й слова сказати. Робили це ви длятого, що потерпали за свою тактику, розбиваючу нашу організацію.

Тепер „товариш" комісар говорить про наш високий текс, що ми платимо, ніби не розуміє, що ми змушені це робити тому, що нашу працю від нас забрали комуністи. Скажіть, будь ласка, чи всі комуністи грабують каси, чи лише фанатики. Ще раз домагаюся відповіді, де ви діли 4,000 долярів юнійного льокалю?

Ми, пане комісаре, тепер повинні не лише платити текси, але й змушені були зробити 500 долярів позички з тої причини, що ви зруйнували касу й заразом нашу організацію. Але ми й не пережиємо й вийдемо з біди, та ніколи не забудемо тих, хто довів до цього нашу організацію. Ми не забудемо, що ви за наші гроші страйколомську агенцію утворили й ваші страйколоми виступають свідками проти наших членів, щоби запакувати їх у тюрму. Так роблять комуністичні комісарі! Їхня глупота не дає нічого позитивного робити, хіба лише фабрикувати ріжні брехні, що тепер стало одиноким творчим комуністичним ремеслом.

Ось вам і відповідь.

Член екзекутиви М. П.

—o—

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Вечер народніх танків.

Бувші учениці й ученики школи народніх танків під управою нашого балет-майстра Василя Авраменка урядили самі вечерниці, щоби показати своїм батькам і гостям, що вони навчилися, а заразом, щоби красою й артизмом наших народніх танців притягнути ще більше молодих дівчат і хлопців до цеї школи танків.

Комітет Родичів, котрих діти ходили до школи, занявся уряджeнням цих концертів, а гр. Демкович був аранжером.

Чи пригадуєте собі в старому краю широкий луг, перетканий ріжноборвними квітами? Правда, яка краса? Як то гарно зливались ріжні барви квіток на зеленому тлі лугу в один райський образ, що годі від него очі відірвати?

Такі ті діти на сцені явились мені тими квітами, луговими, весняними. В народніх строях, веселі, горді, а милі, милі, мов промовляли до зібраної публики: Ми квіти Вкраїни, любуйтеся ними, не зневіройтесь — любіть нас і Україну.

Душа діточа повна, була гордости, що діточки виховані, зрісші на чужині, розуміють красу і ритм українського танку і можуть похвалитись перед своїми батьками, хоч не були в старому краю...

Більші і менші — всі поні однаково гарно списались; всі однаково були горді, однаково щасливі і пишні.

Великодна гагілка... Поглянувши на тих діточок, гуляючих гагілку, ми згадали рідне село, стару церковцю. Вся минувшина була перед очима.

А коломийка?. Аркан? Гопак? Козак подільський? Гречаники? Сіянка? Катерина? Запорозький герць? Журавель? Метелиця? Чумак?

Всі роди танців, зі всіх кутків нашої країни, виконали перед нами діти.

Не одному з нас серце колисалося під веселий звук коломийки. Гордість і завзяття може хоч на одну хвилю зродились в наших серцях, коли хлопці з шаблями в руках виконали Запорожський герць.

Всі вони взагалі викликували в наших серцях відповідні прояви чуття, а це завдяки тим малим дітям, котрі ніколи не бачили нашої України, але по крові й серцю до неї належать.

Честь цим батькам, що спромоглись на влаждення такого вечера.

Вониж бо вказали, що коли плекати любов до свойого рідного в серцях діточок, то вони не пропадуть в морі чужинства.

Вкажім нашим дітям красу й штуку українську, а не лише злі наші сторони, як сварку, політиканство, заздрість.

До невинних душ дітий промовить лише добре слово, красний примір, велич діла, краса ідеї, пульс гордости, степінь вищости!

Коли дитина зрозуміє, що вона може пописатись перед світом чимось гарним, добрим, висшим від чужого, тоді вона полюбить своє, буде ним гордитись і ніколи не відцураеться імени своїх батьків, ні народу.

Але треба знати, як вести ці діти.

Хвала вам, діточки, за ваші танці і за вашу гордість.

Не висказую поодиноко ваших імен, **бо ви всі однаково дорогі своїм батькам, як і цілому українському народові.**

Ідіть вперед, не цурайтесь свойого, вчіться ще більше, щоб мали чим писуватись в свойому життю перед чужинцями, і доказувати, що ви діти вкраїнських батьків, тих батьків, що мають гарну музику, штуку, артизм не гірші від других націй.

Честь вам і любов нещасної Вкраїни.

Петро Ковальчик.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПОЗІР! ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. І ОКОЛИЦЯ, ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

— скликується —

ОРҐАНІЗАЦІЙНЕ ВІЧЕ

НА ГАЛИ УКР. НАР. ДОМУ, 1020 НОРТ 9-та УЛИЦЯ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО СІЧНЯ 1930 РОКУ

На вічу будуть промовляти місцеві і позамісцеві бесідники.

ПОЧАТОК В 4-тій ГОДИНІ ПОПОЛУДНИ.

ВПВ. ГРОМАДЯНЕ!

Відчуйте наш заклик і прийдіть на віче, щоби спільними силами могли порадитись до дальшої праці на ниві українській.

305-1 **КОМІТЕТ.**

ПОЗІР! ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО! ПОЗІР!

Українсько-Американський Політичний Клюб повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що

РІЧНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО СІЧНЯ 1930 РОКУ

О ГОДИНІ 1-ій ПОПОЛУДНИ, В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ.

Пожаданим є, щоби кождий член явився на зборах, бо є важні політичні справи до полагодження. Проситься також довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглі місячні вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані з нашого Клюбу. Нових членів на зборах буде приниматися до нашого Клюбу без вступного. Старий уряд здасть цілорічне справоздання зі свого діловодства, як також і контрольна комісія. Буде також вибір нового уряду на рік 1930. Проситься членів, щоби приводили на збори нових аплікантів та вписували їх до нашого Клюбу. — **За уряд: Юрій Присташ**, голова; **Григорій Нівінський**, касієр; **Стефан Мош**, секретар. 305



НОВИНА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! НОВИНА!

ШКОЛА УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТАНКІВ ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА

— уряджує —

ВЕЧЕР ДАРУНКІВ

для учнів школи, їх родичів і всіх громадян міста Ню Йорку і околиці

В СЕРЕДУ, 1-ГО СІЧНЯ 1930 РОКУ

В САЛИ УКР. НАРОД. ДОМУ,

217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

Початок в годині 6-тій вечером.

Вступ 50 центів. Для дітей 15 центів.

В ПРОГРАМУ ВХОДЯТЬ:

1. **Хто що знає** — концертова частина.
2. **Спомини з гір** — балетна картина з Гуцульського життя.
3. **Боротьба Старого й Нового Року при роздаванню дарунків.**

Проситься всіх прийти по свої дарунки, а крім того побачите дуже цікаву та ріжноманітну програму.

Увага! Ню Йорк і Бруклин Увага!

ВСТРІЧА НОВОГО РОКУ

— уряджується —

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ

У ВІВТОРОК, ДНЯ 31-ГО ГРУДНЯ, 1929 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ,

66-68 East 4th Street, New York, N. Y.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 7-мій ВЕЧЕРОМ. ВСТУП 65 ЦЕНТІВ. ДІТИ 10 Ц.

1. **Український Робітничий Хор ім. Леонтовича, під управою проф. М. Корнкорн.**
2. **Живий образ „На Встрічу Нового Року", заходом Українського Роб. Клубу.**
3. **Український Балет Співацько-Аматорського Кружка з Бруклина.**

Великий Баль

В ДВОХ ГАЛЯХ УКР. РОБ. ДОМУ ПІД ЗВУКИ ПЕРШОРЯДНОЇ МУЗИКИ.

ЯК РУЙНУВАЛИ НАЙСТАРШУ ЦЕРКВУ НА ХОЛМЩИНІ.

Доклад посла **Володимира Кохана.**

Признаюся щиро, що їдучи з рамени Секретаріяту УНДО до Павлович, не припускав я ніколи, щоби вступні інформації, зібрані секретаріятом відносно нападу на церкву в Павловичах на Холмщині, могли бути правдиві. Припускав я, що зібрані інформації що найменше сильно переборщені. Чиж може бути хочаб одна людина, що слухаючи оповідання про напад на Божий Храм в 1929 р., зрозуміла, це в дословнім того слова значінню? Це було для мене незрозуміле. А однакож те все правдиве.

Приїхавши на місце, я побачив не то більше, як припускав, але більше, як моглаб сплести моя уява. Я побачив руїну церкви, попідрізувані стовпи, сокирами порубані образи з іконостасу, погнуті і попереломлювані хрести. А на румовищах помарнілі, чорні облична людей, котрі з плачем і зойком кинулися до мене, коли я став фірою перед місцем доконаного святотацтва.

Перше моє враження було таке сильне, що годі було себе опанувати. Щоби закрити своє зворушення, я мусів на часок відірватися від людей... І аж тоді відчув я це незрозуміле для мене страхіття послідних переживань Павличан, тоді відчув силу молитви предків зперед 300 років, що фундували цю церковцю, перемінену злобою людей в страхітне румовище, і під мною угнулися коліна. Я молився разом з тими нещасливцями, нашими братами Холмщаками. За що я молився — не знаю, бо це була хвилина радше релігійного екстазу на місці румовищ Божого Дому, на місці нечуваного злочину.

Та треба було вкінці перевірювати все, що тут ділялося. Хату, в котрій я перебував цілу ніч, облягли люде і всі інформації, які подаю пониżче, я як найсовісніше провірив. Прошу тому всіх, що будуть їх читати, ставитись до них як до правдивих фактів, за котрі я особисто можу кожної хвилі відповідати.

Як це сталося...

До дня 28-го липня ніхто з Павличан включно з їх солтисом, а навіть з їх парохом (Москалем) в Долгобичеві, не чув ані не знав нічого про намір влади, чи то церковної чи державної, розбирати церкву, з ніким в тій справі ніякий мірodатний чинник не переговорював, ані в тім напрямі ніяких специяльних наказів не давав.

Церква в Павловичах — згідно з оповіданнями людей — **найстарша з усіх церков на Холмщині, бо рахували їй 345 літ.** Цікаве, що час не знищив дерева, бо трималося воно ще — як твердили люде — дуже добре. В її нутрі дотепер находилося богато старих образів і памяток з написами по стінах і стовпах. Церкву в 1920-ому році опечатано, але на якій підставі, ніхто з громадян не вмів дати вичерпуючої відповіди. При печатанню церкви забрала поліція разом з якимсь „інспектором" невідомого назвиська і фактичного уряду богато річей — як фелони, книжки, образи, хоругви і ин., а між ними чашу і мирницю, що — як кажуть — була зі срібла чи золота.

Як сказано вже вгорі, від р. 1920-го ніхто в справі церкви з громадянами не переговорював і люде від часу до часу з нагоди свят приходили під замкнені двері святині на молитву. Аж дня 28-го липня ц. р. заїхав до громади ґмінний війт з Долгобичева, Поляк Гіполіт Стащук, в асисті коменданта П. П. Д. в Долгобичеві та ґмінного писаря Шпирки, та сказали місцевому солтисові, Андрієві Пироговi, що хочуть оглянути церкву. До внутра церкви не йшли і нічого не оглядали, а прийшовши пд церкву та відбувши в трійку пошепки якусь нараду, заявили томуж самому солтисови, що на другий день, тобто 29-го липня, на год. 10 рано приїде староста, бо „щось" треба буде зробити з церквою.

Дня 29-го липня ц. р. громадяне Павлович, не передчуваючи ніякого лиха, розійшлися в поле на жнива. В селі осталися лишень старики й діти. Солтис чекав на старосту з повіту. Та о год. 10—10½ рано замісць старости, заїхали в село 3 фіри. На передній фірі 5 жандармів, війт і писар, а на двох других якісь люде, з пилами, долотами, гаками від гашенню огню і т. п. знаряддям. Виявилося пізніше, що це були Поляки з сусідних сіл.

По приїзді, не йдучи навіть до місцевого солтиса як начальника громади, кинулися всі вони на церкву. Комендант, війт Поляк з Долгобичева і писар стали відривати печать на дверях церкви, а другі кинулися негайно валити дзвіницю. Заки „начальство" отворило двері до церкви, прочі завалили вже стіну дзвіниці. Присутний при тім всім місцевий громадянин, старик Приємський, оповідав мені зі сльозами в очах, як то він благав, цілував руки війтові, командантови та всім поліцаям і другим, щоби вони заперестали руйнування, кажучи: „Хоч образів не бийте, дайте людям змогу прийти з поля, нехайби вони порозумілися з старостом, за що валять їм церкву". Але його не слухали. Глузуючи і називаючи послідними словами, підпоєні алькоголем, нищили церкву дальше. Колиж приємський загрозив їм наслідками, сказали, що нікого не бояться, а на його успокоєння додав командант поліції: „Zaraz tu przyjedzie starosta z waszym księdzem, będziecie się mogli skarżyć". В присутности Приємського отворив командант „царські врата", а пяні з алькоголю і опянілі до решти дурманом нищення всі кинулися на престіл і почали відбивати долотами образ Божої Матери. В міжчасі прийшов на місце доконаного святотацтва місцевий солтис Андрій Пиріг. Один зі справників запропонував йому з місця вказуючи на образ Матери Божої: „Kupcie sobie tego świątaczka". Нарід, що почав збігатися з поля, а особливо жінки підняли нечуваний плач і крик. Оповідали мені люде з поблизьких громад, віддалених 3—4 км., що голосіння жінок, дітей, кликання ратунку, було чути цілком виразно аж до них.

Але це не помагало, а радше ця розпука бідних людей заохочувала їх до руйнування. Повилазили вкінци на копулу і з неї почали співати ріжні сороміцькі пісні, звертаючися передовсім в сторону жінок, котрі плакали. Ось одна жінка підійшла до мене й говорить мені „на ухо" дослівні слова такої одної пісні, а вказуючи на свою сусідку, оповідає про пропозиції одного з тих, що нищили церкву, кинені під її адресою з церковної копули. Списав я їх, але передати їх шановним читачам годі.

Попідрізувавши вкінці копулу з усіх боків, скинули на землю хрест, що падаючи зарився в землю і погнувся. Відтак зіпхнули цілу копулу. Падаючи з висоти на землю, розбилася вона на дрібні кусні..

По 5-ти годинах з церкви осталося румовище. На нім засіли змучені „робітники" до пиру. Горівку привіз з собою ґмінний війт Гіполіт Стащук. По склянку на горівку посилали до місцевого солтиса Андрія Пирога. Бавилися і кпили. Віджджаючи співали на радощах, покепковуючи при цьому, примінивши в пісні утраквізм (дослівно):

„Гей на горі, горі церковця
[стояла,
Dzisiejszego dnia z naszych rąk
[upadła".

Поліція привела ще кілька фір з поблизької мазурської кольонії Гунятин і забрала деякі церковні річи. Куди, не знати. Але на тім не кінець.

Дня 31 липня один поліціянт з 8-мома робітниками приїхали другий раз до Павлович зробити порядок з останками поломаного і порізаного дерева. Та місцеве населення, а передовсім жіноцтво заявило: „Ми вже собі сами поскладаємо, але перше всього привеземо людей, хай подивляться на те все. Постанова жіноцтва доказала цього, що робітники з поблизьких мазурських кольоній повтікали.

Громадяне Павлович післали делеґацію до мене (Тудорковичі, пов. Сокаль) — на жаль делеґація мене в хаті не застала — а других післала до Сокаля та Львова, до головного секретаріяту УНДО.

(„Новий Час").

Пані (до власника бучерні): Пане, будьте такі добрі та порубайте мені кости в цьому мясі!

Різник (до челядника): По-
Різник (до челядника): По-

—o—

— Дорогенька, ти добре спізнилася!

— Алеж, Ромчику, ми умовилися на шесту годину, а тепер усього сім хвиль по шестій! Цеж зовсім небогато!

— Алеж я жду тут від учора!

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СБИР, ПА. Тов. Вільних Козаків, від. 236, повідомляє своїх членів, що на річних зборах 25 грудня вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: Василь Бабій, предс.; Семен Прислопський, заст.; Мих. Ковалевич, секр.; Семен оМрох, заст.; Гнат Фетчак, кас.; Іван Костик, заст.; Йосиф Ковалевич, надз. хорих; Ник. Хавас і аМртин Вороблевський, контрольори; Данило Новак, дверник. Мітінґ мають відбуватися по 15-тім. — Вас. Бабій, предс.; Мих. Ковалевич, секр. Гнат Федчак, касієр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що на річнім мітінгу вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: Йосиф Підлуський, предс.; Вол. Венгринович, заст.; Іван Глива, секр.; Леон Бих, заст.; Мих. Галькевич, кас.; Мар. Шиманський, заст.; М. Макдрона, П. Сліпінський і В. Кузів, контрольори; Д. Чернявський, Л. Бих і Т. Красіцький, тростіси; І. Кузів, П. Гринюк і П. Левкович, надз. хорих; І. Кузів і Ю. Демчук, прапорчики; І. Кузів, бібліотекар; Теодор Глива, дверник. Мітінги будуть відбуватися в першу суботу в місяци. Слідуючий мітінг відбудеться 4 січня, в гали церковній, 34 Beach St., точно в год. 7.30 вечер. Буде читанне статута тов., справозданне контр. комісії та другі важні справи. Адреса секр.: Іван Глива, 24 Huron St., Bridgeport, Conn. — П. Підлуський, предс.; М. Галькевич, кас.; І. Глива, секр.

ФЕНІКСВІЛ, ПА. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 321, подає до відома, що на річнім мітінгу вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: Ник. Ступницький, предс.; Дм. Савчин, заст.; Ів. Білинський, кас.; Павло Садівський, заст.; Федор Цюх, секр.; І. Яворський, заст.; Стефан Куриляк і Василь Косило, контрольори; Федор Фука і Олекса Волосянський, догл. хорих; Іван Смола, дверник; Юліян Цюх і Теофіль Корчинський, прапорчики. Нововибраний уряд просить членів приходити що місяця на засідання і точно платити місячні вкладки. — Федор Цюх, секр.

РОСФОРД, О. Бр. св. Михаїла, від. 235, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінгу 15 грудня вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: Мих. Бобак, предс.; Антін Їж, заст.; Дм. Конина, кас.; Мих. Федьо, заст.; Ник. Проць, секр.; Андрій Теплий, заст.; Мих. Вайнар, Дм. Бобак і Іван Шестак, контр.; Іван Крупяник, доз. хорих. — Николай Проць, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Укр. Тов. Січ, від. 272, повідомляє своїх членів, котрі не були на мітінгу, що уряд на 1930 рік вибрано як слідує: А. Яворський, пр.; М. Дембіцький, заст.; І. Каменюк, фін. секр.; В. Осухівський, заст.; В. Гуменюк, кас.; І. Лесюк, заст.; В. Каній, рек. секр.; І. Каній, заст.; Гр. Бедзіш, І. Лушак і П. Танасишин, контр. комісія; С. Кашубинський і М. Мерва, тростіси; надз. хорих: С. Бендерський на Норт Сайд, В. Гриник на захід, К. Рибак на Гедес, А. Окіпний на схід, М. Трач на Іст, Анна Вага на схід, Анастазія Гальчиш на захід, Анаст. Ліщевецька на північ. Мітінги будуть відбуватись в другу неділю по першім в гали Тов. Дому, 409 N. Geddes St. — І. Каменюк, секр.

ОЛІЕН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 363, отсим повідомляє, що на річнім мітінгу вибрано отсей уряд на 1930 рік: Дмитро Мішанець, предс.; О. Іванців, заст.; Д. Базів, секр.; Г. Підскальний, заст.; І. Скробач, кас.; І. Кліщ, заст.; С. Луцишин і М. Сеник, контрольори; Гр. Ткачик і Ф. Матус, дозорці хорих; Н. Леськів, прапорчик; М. Леськів, капітан; І. Костів, дверник; І. Базів, касієр Тов. Дому; М. Луцишин, господар дому. Мітінги відбуваються в другу суботу по першім. — Г. Підскальний.

ФОРД СИТІ, ПА. Тов. Січ, від. 63, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що на річнім мітінгу вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: Лешко Колодій, предс.; Методій Зошак, заст.; Михайло Личак, секр.; Онуфрій Мищишин, заст.; Ілько Бобак, кас.; Іван Луківський, заст.; Михайло Бек, опікун хорих; Лука Тертичний і Стефан Шанайда, контрольори.

ОРМРОД, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 124, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що на річнім мітінгу 14 грудня вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: Іван Олійник, пр.; Гринько Патарайко, кас.; Іван Романів, доз. хорих; Іван Мелета, секр. Слідуючий мітінг відбудеться 11 січня, точно в 6.30 вечером, в гали звичайній. Ухвалено на сім мітінгу, що кождий член має бути присутним на кождім мітінгу в році. Мітінги будуть відбуватись в кожду другу суботу по першім. — Іван Олійник, предс.; Гр. Патарайко, кас.; Іван Мелета, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє, що на річнім мітінгу 15 грудня вибрано слідуючий уряд на 1930 рік: Я. Лешак, предс.; Я. Соранчак, заст. П. Остапчук, секр. фін.; Т. Маройка, секр. рек.; М. Мамчак, кас.; Ю. Поливчак, заст.; Т. Бутинець, Г. Вілінський і Й. Кцюк, контр. комісія; І. Левчак і І. Грозівчак, надз. хорих на Елізабет; М. Писарський і В. Дорош, на Бей Вей; А. Поливчак і Е. Мамчак, тростіси; Т. Голимар, капітан; Ю. Родзіняк, хорунжий. Мітінги будуть відбуватись в другу суботу по першім. Слідуючий мітінг припадає на 11 січня, в год. 7-ій вечером, в гали У. Н. Дому, 214 Fulton St. — А. Поливчак, предс.; Я. Лешак, кас.; П. Остапчук, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МИШ.

З забави на інвалідів.

Дня 16 листопада зібралися гості на забаву в домі громадян Андрія і Катерини Козіцьких у Дірборн, Миш.

Гром. Петро Кізел сказав кілька горячих слів про нашу боротьбу в краю і про героїв листопадових днів, а присутні зложили $13, які відослано до Обєднання з призначенням для інвалідів. Жертвували: Дмитро й Анна Базилевич $2.50; Едвард Борр (Француз) $2; Петро й Параныка Семенюк $1.50; по $1: А. Козіцький, Д. Запотічний, В. Кудоренко, А. Терлецький, П. Базиленич с. Дмитра, М. Базилевич с. Дмитра, Петро Кізел.

ТЕМС, В. ВА.

На Край.

З рамени Тов. ім. Шевченка зложили на політичних вязнів: по $1: Іван Магун, Олекса Грунов, Михайло Демський, М. Магун, А. Качо. На інвалідів зложили: М. Демський $2, по $1: П. Борис, В. Піпа, С. Пелех.

Разом вислано до Обєднання $10.

КОЛЧЕСТЕР, КОНН.

Збірка в церкві на Край.

В українській церкві Успенія Пресв. Богородиці в Колчестер, Конн., зібрано на панахиді за борців $7.70, а в церкві св. Івана Хрестителя в Честерфілд, Конн., $6.10. Разом відослано до Обєднання $13.50 і призначено для інвалідів.

АКРОН, О.

З листопадового свята на інвалідів.

Свято нашої державности відсвятковано панахидою в церкві Сошествія св. Духа й концертом, в якім взяли участь наші славні Січовики і Січовички з Клівленду й Лейквуд, О.

З панахиди й концерту було приходу $60 і їх вислано до Обєднання з призначенням для інвалідів, які боролися за нашу свободу.

Н. Іваніцький.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

АННА ГАВРИШ по мужу Дяк пошукує своєї сестри Магди Гавриш, вона походить з села Бабинець Богатинського повіту, Галичина; попередно вона перебувала в Gary Ind. Хтоби о ній знав, або вона сама нехай зголоситься на адресу мого чоловіка листовно: ARTYMII DIAK, Box 137, Old Bridge, N. J.

ВИЙШОВ З ДРУКУ ВЕЛИКИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ МУЗИЧНИЙ КАТАЛЬОҐ.

Хочете купити щонебудь і заощадити доляри, пришліть 10 ц. на пересилку каталога. Пишіть.

SURMA
103 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

ФАРМА ДО ВИНАЙМУ

Винаймається фарма з рядами в стейті Ню Джерзи від Ню Йорку.

Голоситись по адресу

SURMA
103 AVE. A., NEW YORK, N. Y.

ХОЧУ КУПИТИ ФАРМУ

Хто має фарму на продаж з рядами або без знарядів, нехай голоситься листовно до:

NICHOLAS LACHMANIAK
127 Cambel Ave., Yorkville N. Y.

Особисто голоситися ... вечером.